

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusasja number	35-24/273122
Otsuse kuupäev	21.03.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	Projektibüroo OÜ vaidlustus Sihtasutuse Ida-Viru Keskhaigla riigihankes „Psühhiaatriakorpuse projekteerimine“ (viitenumber 273122) Projektibüroo OÜ kvalifitseerimata jätmise ning Innopolis Insenerid OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Projektibüroo OÜ, esindaja vandeadvokaat Arne Ots Hankija, Sihtasutus Ida-Viru Keskhaigla, esindaja vandeadvokaat Raul Ainla Kolmas isik, Innopolis Insenerid OÜ, esindajad vandeadvokaat Erki Fels ja vandeadvokaadi abi Gregor Saluveer
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS¹ § 197 lg 1 p 4 ja § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

1. Jätta Projektibüroo OÜ vaidlustus rahuldamata.
2. Mõista Projektibüroo OÜ-lt Sihtasutuse Ida-Viru Keskhaigla kasuks välja lepingulise esindaja kulud 1350 eurot (käibemaksuta).
3. Mõista Projektibüroo OÜ-lt Innopolis Insenerid OÜ kasuks välja lepinguliste esindajate kulud 2735,87 eurot (käibemaksuta).
4. Jätta Projektibüroo OÜ tasutud riigilõiv ja lepingulise esindaja kulud tema enda kanda

EDASIKAEBAMISE KORD

Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule kümne päeva jooksul otsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1).

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (RHS § 200 lg 4).

¹ Riigihangete seadus

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 04.12.2023 avaldas Sihtasutus Ida-Viru Keskhaigla (edaspidi Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusena läbi viidava riigihanke „Psühhiaatriakorpuse projekteerimine“ (viitenumber 273122) hanketeate.

2. 28.02.2024 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Projektibüroo OÜ (edaspidi Vaidlustaja) vaidlustus Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise ning Innopolis Insenerid OÜ (edaspidi Kolmas isik) pakkumuse edukaks tunnistamise otsustele.

3. Vaidlustuskomisjon teatas 06.03.2024 kirjaga nr 12.2-10/35 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 11.03.2024 ja neile vastamiseks 14.03.2024.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Vaidlustaja, teiseks tähtpäevaks Hankija ja Kolmas isik.

RHS § 196 lg 3 kohaselt *kirjaliku menetluse puhul määrab vaidlustuskomisjon menetlusosalistele tähtaja, mille jooksul on võimalik esitada täiendavaid selgitusi ja dokumente, samuti otsuse teatavaks tegemise aja. [---].*

Vaidlustuskomisjon andis täiendavate selgituste ja dokumentide esitamiseks tähtaja – 11.03.2024. Pärast seda tähtaega täiendavaid selgitusi ja dokumente esitada ei saanud.

Teine tähtaeg 14.03.2024 oli antud üksnes täiendavatele selgitustele ja dokumentidele vastamiseks (kui need 11.03.2024 esitatakse). Teiseks tähtajaks ei saanud enam mingeid uusi asjaolusid ega tõendeid esitada. Kuna Kolmas isik sai alles 11.03.2024 Vaidlustaja seisukohast teada, et Vaidlustaja soovib oma kvalifikatsiooni tõendada alltöövõtja osauhingu VANALINNA EHITUS lepinguga, siis võis Kolmas isik 14.03.2024 esitada oma seisukohad seonduvalt selle uue asjaoluga.

18.03.2024 esitatud Vaidlustaja seisukohad on hilinevad ja vaidlustuskomisjon peab need jätma tähelepanuta. Küll aga peab vaidlustuskomisjon lähtudes neist Vaidlustaja seisukohadest vajalikuks selgitada järgmist.

Kui menetlusosaline vastab tähtaegselt täiendavatele selgitustele ja dokumentidele, on tal õigus nõuda ka esindaja kulude välja mõistmist.

Riigikohus on oma 16.11.2011 otsuses 3-3-1-65-11 (p 21) asunud seisukohale, et *hankeasja läbivaatamise piirid määrab ära vaidlustuses esitatud nõue ja selle alus, mitte vaidlustuse õiguslik põhjendus*. Samas otsuses (p 22) on Riigikohus leidnud, et *riigihangete seaduses puudub eriregulatsioon, mille kohaselt vaidlustuskomisjon võiks oma otsuse tegemisel tugineda vaid vaidlustusmenetluse osaliste poolt esitatud õiguslikele väidetele. Küll aga tuleneb üldisest riigivõimu teostamise seaduslikkuse põhimõttest (PS § 3 lg 1 lause 1), et avalikku võimu teostav organ peab tagama seaduse õige kohaldamise, sõltumata menetlusosaliste õiguslikest seisukohtadest. See põhimõte kehtib haldusmenetluses, samuti kohtumenetluses, sh tsiviilkohtumenetluses vaatamata viimase võistlevale iseloomule (TsMS § 436 lg 7). Seaduse õige kohaldamise nõuet on rõhutatud ka RHS § 119 lg-s 2, mille kohaselt*

peab vaidlustuskomisjoni liige lähtuma seadustest ja muudest õigusaktidest ning Eestile kohustuslikest välislepingutest.

Täna kehtivas RHS-is vastab Riigikohtu viidatud RHS § 119 lg-le 2 RHS § 187 lg 2.

Seega pole vaidlustuskomisjon vaidlustust lahendades seotud menetlusosaliste õiguslike väidetega – vaidlustuskomisjon kontrollib seda, kas hankija otsus on kooskõlas RHS-iga.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, Projektibüroo OÜ, põhjendab taotlusi järgmiselt.

4.1. Pakkuja pidi olema hanketeate riigihangete registris avaldamise kuupäevale eelneva 36 kuu jooksul täitnud nõuetekohaselt vähemalt kaks lepingut, lepingu esemeks pidi olema vähemalt 3000m² üldpinnaga aktiivravihaigla, taastusravihaigla või hooldusravihaigla hoone või hoonekompleksi või majandus- ja taristuministri 02.06.2015 määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisas koodiga 12641 ja 12644 nimetatud ehitise projekteerimine peaprojekteerijana minimaalselt põhiprojekti mahus.

Vaidlustaja esitas üheks referentsobjektiks Sõle Tervisekeskuse projekteerimistööd (netopind 5464,6m²; otstarve kood 12644). Vaidlustaja esitatud dokumentide põhjal on tuvastatav, et nimetatud referentstöö on teostatud peaprojekteerijana tööprojekti mahus.

19.02.2024 tegi Hankija otsuse, millega jättis Vaidlustaja kvalifitseerimata põhjusel, et Vaidlustaja ei ole Hankija arvates täitnud kahte projekteerimistööde lepingut peaprojekteerijana minimaalselt põhiprojekti mahus. Hankija hinnangul ei vasta nõuetele Vaidlustaja poolt esitatud leping, mille esemeks oli Sõle Tervisekeskus, sest see on täidetud tööprojekti mahus. Vaidlustaja sellega ei nõustu.

4.2. Hankija on rikkunud RHS § 98 lg-s 5 ettenähtud põhjendamiskohustust ning vaidlustatud otsus, millega Hankija jättis Vaidlustaja kvalifitseerimata, tuleb tunnistada kehtetuks juba ainuüksi sel põhjusel.

Otsusest ei selgu, miks tööprojekti mahus täidetud leping ei vasta nõuetele. Kuna varasem leping pidi olema täidetud vähemalt põhiprojekti mahus ja tööprojekti maht ilmselgelt täidab tingimuse *vähemalt põhiprojekti mahus*, ei ole arusaadav, mida Hankija on silmas pidanud.

4.3. Vaidlusaluses kvalifitseerimise tingimuses on kolm kumulatiivset eeldust: 1) ehitise üldpinna suurus on vähemalt 3000m²; 2) ehitis on aktiivravihaigla, taastusravihaigla või hooldusravihaigla hoone või hoonekompleks või majandus- ja taristuministri 02.06.2015 määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisas koodiga 12641 ja 12644 nimetatud ehitis; 3) projekteerimine peaprojekteerijana on minimaalselt põhiprojekti mahus.

Vaidlus on kolmanda eelduse täidetuse osas.

Ehitusprojekti detailsus on erinevates staadiumites erinev. Eelprojekti esitatakse Majandus- ja taristuministri 17.07.2015 määruse nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“ (edaspidi määrus) § 8 lg 1 kohaselt ehitise arhitektuurilahendus ja insener-tehniliste lahenduste põhimõtted, mida täpsustatakse järgmistes staadiumites. Põhiprojekti staadiumis esitatakse määruse § 9 lg 1

kohaselt ehitise lahenduste kirjeldus täpsusega, mis võimaldab määrata ehitise maksumust, korraldada ehitushanget ja koostada hinnapakumust. Tööprojekti tuleb esitada ehitise lahenduste kirjeldus täpsusega, mis võimaldab nõuetekohaselt ehitada. Seega on tööprojekt ehitusprojekti lõplik, kõige täpsem ja põhjalikum staadium, mille järgi ehitis valmis ehitatakse.

Kuna tööprojekt (projekteerimistöö lõpptulem) on detailsem kui sellele projektistaadiumile eelnev põhiprojekt, peaks olema üheselt selge, et Vaidlustaja esitatud Sõle Tervisekeskuse leping oli täidetud minimaalselt nõutud mahtu ületavas mahu. Hankija seisukoht, et tööprojekti mahu teostatud töö kasutamine referentstööna ei ole praeguses riigihankes sobiv, on mõistetamatu, sest sellist projekteerimistöö mahtu, mis jääks minimaalselt nõutud põhiprojekti ja maksimaalselt võimaliku tööprojekti vahele, ei eksisteeri.

4.4. Kui kriteerium *minimaalselt põhiprojekti mahu* jätakski mingit tõlgendamisruumi, tuleks tingimust tõlgendada pakkujatele soodsamal ja vähem koormaval viisil ning laiendavalt nii, et oleks tagatud võimalikult suure hulga pakkujate osalemine riigihankes võimalikult väheste piirangutega (TlnRko 3-23-2245, 15).

4.5. Kuivõrd Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise otsus oli õigusvastane ja tuleb tunnistada kehtetuks, tuleb tunnistada kehtetuks ka otsus, millega Hankija tunnistas ebaõigesti edukaks Innopolis Insenerid OÜ pakkumuse.

4.6. Vaidlustaja esitas täiendavad seisukohad.

4.6.1. Kvalifitseerimata jätmise põhjendamisel on otsuses vaja välja tuua, milline oli kvalifitseerimise nõue riigihanke alusdokumentide järgi, millised andmed esitas pakkuja kvalifitseerimise nõude täitmise tõendamiseks ja milles seisneb mittevastavus esitatud nõudele. Praegusel juhul ei sisalda Hankija otsus niisugust põhjendust.

4.6.2. Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise otsuses oli ainsaks aluseks, millele Hankija tugines see, et referentstöö oli teostatud mitte põhi-, vaid tööprojekti mahu. Kvalifitseerimata jätmise aluseks ei olnud asjaolu, et tööde teostaja ei olnud põhiprojekti peaprojekteerija. On õige, et referentstöö oli tööprojekti mahu ja selle projekti teostas Vaidlustaja poolt esitatud pakkumuses näidatud isik, kes oli tööprojekti teostamise osas ainsaks projekteerijaks (st pea- ja allprojekteerija vahetuse küsimust ei olnudki). Järelikult sõltub vaidluse lahendus vastusest küsimusele, kas tööprojekti maht täidab kvalifitseerimise tingimuse. Vaidlustaja leiab, et täidab.

4.6.3. Terminil *minimaalselt* on tingimuse tõlgendamisel oluline tähtsus, sest kui midagi nõutakse minimaalsel tasemel, peab olema olemas ka midagi sellest enamal ja ka maksimaalsel tasemel. Projekteerimisel saab minimaalselt põhiprojekti mahule järgneda veel vaid tööprojekti maht, mis kvalifitseerimise tingimuse sõnastuse järgi peab samuti olema aktsepteeritav.

Arvestades käesolevas vaidlustusmenetluses esitatud menetlusdokumentides avaldatut on Vaidlustaja, Hankija ja ka Kolmas isik kõik ühel meelel, et tööprojekt on detailsem kui põhiprojekt. Järelikult ei saa olla tegelikku vaidlust, et *minimaalselt põhiprojekt* saab tähendada põhiprojekti ja/või tööprojekti. Kui mõeldaks üksnes põhiprojekti, kaotaks sõna *minimaalne* kvalifitseerimistingimuses tähenduse. Seetõttu on üheselt selge, et Vaidlustaja

poolt kvalifitseerimise tingimuse täitmiseks esitatud varasem töö, Sõle Tervisekeskuse tööprojekt, oli täidetud minimaalselt põhiprojekti mahus.

4.6.4. Ei ole võimalik nõustuda seisukohaga, nagu ei näitaks tööprojekti koostamine pädevust, mida Hankija praeguses hankes ootab ja nagu ei oleks seetõttu võimalik tõlgendada kvalifitseerimise tingimust Vaidlustaja suhtes positiivselt. Ei saa olla kahtlust, et tööprojekti koostajal peab olema piisavalt teadmisi ja oskusi ka eelnevate projektistaadiumite projektide koostamiseks.

4.6.5. Hankija peab konkurentsi efektiivse ärakasutamise põhimõttest lähtuvalt kujundama kvalifitseerimise tingimused selliselt, et ettevõtja, kellel on vajalik võimekus lepingu täitmiseks olemas, ei jääks põhjendamatult hankest kõrvale. Praegusel juhul ei tohi seetõttu kvalifitseerimise tingimusele anda tõlgendust, mis välistaks Vaidlustaja edasise osalemise hankemenetluses.

4.6.6. Hankija on vastuses märkinud, et vaidlusaluse kvalifitseerimistingimuse muude eelduse täidetuse osas vaidlus puudub. Seetõttu ei pea Vaidlustaja vajalikuks esitada seisukohti Kolmanda isiku vastuse kohta, milles käsitletakse referentsina näidatud projekteerimistöö alusel valminud ehitise kasutusotstarbeid ja vastavaid koode. Kolmanda isiku poolt viidatud temaatika ei ole olnud Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise aluseks ega puutu seetõttu asjasse. Referentsina viidatud ehitis vastab vähemalt ühele Hankija poolt nõutud kasutusotstarbele ja Hankija ei nõudnud korraga kahele kasutusotstarbele vastamist. Seda kinnitab Hankija avaldus vaidlustusele esitatud vastuses, mille järgi muudes kvalifitseerimise eelduste täidetuses vaidlust ei ole.

5. Hankija, Sihtasutus Ida-Viru Keskhaigla, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. Hankija on Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise otsust piisavalt ja selgelt põhjendanud ning arusaamatuks jääb Vaidlustaja etteheide, et miks tööprojekti mahus täidetud leping ei vasta nõuetele, kui tingimuseks on, et pakkuja peab olema peaprojekteerijana täitnud kaks lepingut põhiprojekti koostajana. Vaidlus ju selles küsimuses puudub, et Vaidlustaja pole esitanud dokumente tõendamaks, et ta on täitnud kaks projekteerimistööde lepingut peaprojekteerijana põhiprojekti mahus.

Vaidlustusest tuleneb, et Vaidlustaja on aru saanud, milline on tema kvalifitseerimata jätmise põhjus ning see, et põhjus talle ei sobi, ei tähenda, et seda pole põhjendatud ja/või et see on õigusvastane.

5.2. Vaidlustaja leiab ekslikult, et Sõle Tervisekeskuse lepingu täidetus tööprojekti mahus on piisav ning on esitanud valeväite, et on olnud selle projektis peaprojekteerija. Sõle Tervisekeskuse põhiprojekti koostajaks on Esplan OÜ (vastuse lisa 1).

Projekteerija pidi peatöövõtu korras korraldanud nõuetele vastava hoone projekteerimistööd ning need on läbi viidud minimaalse/vähemalt põhiprojekti staadiumis.

Projekteerimistööde erinevates etappides on välja töötatud lõplikud arhitektuursed lahendused, millest lähtuvalt on koostatud eriosade projektid ning peaprojekteerija omab ühtlasi tehtud tööle ka autoriõigust. Tööprojekti mahus täpsustatakse eelkõige konstruktsioonide ja tehnosüsteemide lahendusi ning ei tegeleta enam arhitektuursete

lahenduste väljatöötamisega.

Seega tööprojekt ei ole nn veelgi täpsem põhiprojekt (arhitektuurne projekt), nagu Vaidlustaja püüab alusetult väita, vaid projekteerimisstaadium arhitektuurse projekti ehituslikuks elluviimiseks (ehitamiseks), mille ülesandeks on anda ehitajale täpsemad ehituslikud, mitte arhitektuursed lahendused, mis ei ole põhiprojektiga lahendatud või ei ole lahendatud piisava täpsusega.

5.3. Ilmselt on Vaidlustajat ajendanud vaidlustust esitama kvalifitseerimise tingimuses sõna *minimaalne* kasutamine, mis ei väära seda, et tingimuseks on kaks varasemat põhiprojekti koostamise kogemust just pea-, mitte alltöövõtjana. Tingimus ei ole kuidagi piirav ning sellise tingimuse seadmine peab tagama, et pakkumisest võtaksid osa sellised pakkujad, kes on ka reaalselt võimelised planeeritavat objekti projekteerima kõige olulisema projektistaadiumini, milleks on põhiprojekt.

Ilma põhiprojektita pole võimalik edasi liikuda järgmisse projektistaadiumisse. Seda on Hankija tingimuse seadmisel ilmselgelt silmas pidanud ning Vaidlustaja pidi majandus- ja kutsetegevuses tegutseva isikuna (eeldatavalt professionaalina) sellest pakkumuse esitamisel aru saama. Kui ta mingil põhjusel seda ei mõistnud, oli tal võimalus ja kohustus esitada Hankijale RHS § 46 alusel selgitustaotlus. Seda Vaidlustaja aga ei teinud.

5.4. Hankija esitas täiendavad seisukohad.

Esitatud nõue *ehitise projekteerimine peaprojekteerijana minimaalselt põhiprojekti mahus* tähendab, et projekteerija on peatöövõtu korras korraldanud nõuetele vastava hoone projekteerimistööd ning need on läbi viidud minimaalse/vähemalt põhiprojekti staadiumis. See tähendab, et eelprojektist ei piisa.

Vaidlustaja tõlgendab sõna *minimaalne* kasutades tingimust vääralt – laiendatult, minnes vastuollu projekteerimisloogikaga.

Tööprojekti tegemine ei näita inseneri ega arhitekti pädevust koostada eel- ega põhiprojekti. Tööprojekt on põhiprojekti täpsustamine, selles tuuakse täpsemad mõõdud, valitakse seadmed ja seadmete asukohad jne. Tööprojekt tegemine on ehitustehniline töö ega eelda inseneri ega arhitekti panust olulises mahus nagu seda eeldab põhiprojekti tegemine.

Ilmselgelt ei piisa ehitamiseks eelprojektist, vaid selleks peab olemas olema vähemalt (minimaalselt) põhiprojekt. Ilma põhiprojektita, mis ka selle nimetuse kohaselt põhiline ja kõige olulisem projektistaadium, pole võimalik edasi liikuda järgmisse projektistaadiumisse. Seda on Hankija tingimuse seadmisel ilmselgelt silmas pidanud.

6. Kolmas isik, **Innopolis Insenerid OÜ**, palub jätta vaidlustus rahuldamata.

6.1. Hankija otsus ei ole põhjendamisvigadega. Vaidlustusest nähtuvalt ei ole Vaidlustajale jäänud arusaamatuks, miks ta kvalifitseerimata jäeti.

6.2. Ainult tööprojekti tegemisest ei piisa kvalifitseerimise tingimuse täitmiseks.

Vaidlustaja ei ole projekteerinud Sõle Tervisekeskuse² (Põhja-Tallinna tervisekeskus, EHR kood 121299534) eelprojekti ega põhiprojekti. Need projektid on peaprojekteerijana teinud Esplan OÜ (lisa 1, lk 2 – allkirjastatud kujul nähtav lisa 5 digikonteineris). Ehitisregistrist ei nähtu, et Vaidlustaja oleks peaprojekteerijana projekteerinud isegi Põhja-Tallinna tervisekeskuse tööprojekti, kuid igal juhul ei piisa ainult tööprojekti tegemisest kvalifitseerimise tingimuse täitmiseks.

Kvalifitseerimise tingimuse sõnastus *minimaalselt põhiprojekti mahus* tähendab, et pakkuja peab olema minimaalselt projekteerinud eelprojekti ja põhiprojekti. Tööprojekti tegemine on vaid boonus, kuid seda ei ole eeldatud. Põhjus selleks on, et HAD Lisa 1 (tehniline kirjeldus, TK) p 1.2 järgi on projekteerimistööde lõppstaadiumiks just põhiprojekt (va konstruktiivne osa, mille lõppstaadiumiks on tööprojekt). Seega näitab sobivust hankelepingut täita see, et pakkujal on kogemus minimaalselt põhiprojekti mahus.

Vaidlustaja tõlgendus, nagu *minimaalselt põhiprojekti mahus* tähendab, et pakkuja võib olla teinud ainult tööprojekti, ei ole õige. Kvalifitseerimise tingimused sätestatakse lähtuvalt hankelepingu esemeks olevate teenuste olemusest, kogusest ja otstarbest (RHS § 98 lg 1). Hanketingimusi tuleb tõlgendada lähtuvalt mõistliku isiku arusaamast, kelleks on riigihangetes hankelepingu esemega seotud valdkonna spetsialistid. Sealjuures tuleb tõlgendamisel arvestada ka hanke eesmärgi ja hankemenetluse olemusega.

Hankelepingu eset arvestades on Vaidlustaja tõlgendus valdkonnas tegutseva isiku jaoks põhjendamatult. Tõele vastab, et tööprojekt on ehitusprojekti kõige detailsem staadium, kuid ainult tööprojekti tegemine ei näita inseneri ega arhitekti võimekust teha eel- ega põhiprojekti. Tööprojekti tegemine on olemuselt vaid põhiprojekti detailiseerimine – selles antakse ehitamiseks täpsemad mõõdud, valitakse seadmed ja seadmete asukohad jmt. Tööprojekt on suures osas tehniku töö ega nõua olulist inseneri ega arhitekti panust (ca 70% tehnik, 30% insener). Kuna tööprojekt detailiseeritakse ehitustöö vahetuks tegemiseks, tellitakse projekteerimishangetes tihti projekt vaid kuni põhiprojektini – nagu praegu – ning tööprojekti koostamine jääb ehitaja ülesandeks.

Projekteerimise töömaht erinevates staadiumites on määratud standardis EVS 932:2017 „Ehitusprojekt“ (standard), millest lähtumine on riigihankes kohustuslik (TK p 4.3). Standardis on selgitatud mh järgmist:

- a. „Eelprojektis /.../ töötatakse välja ja valitakse ehitise projektlahenduse põhimõtted ja üldine kvaliteeditase. /.../ Eelprojekti koostamise töö hulka kuulub võimalike lahendusalternatiivide ja võimaluste kaalumine, projektlahenduse põhimõtete valimine lähtuvalt ehitusprojekti tellija eelistustest ning lahenduse osade omavahelise üldise sobivuse kooskõlastamine. /.../ Eelprojektis kirjeldatavad projektlahenduse osad peavad põhimõtetelt kokku sobima ja neid peab olema võimalik ühtse tervikuna ellu viia.“ (lk 17)
- b. „Põhiprojektis /.../ detailiseeritakse eelprojekti staadiumis väljavalitud projektlahendust ja nõudeid kvaliteedile ulatuses, mis on aluseks ehituskulude määramiseks, ehitushanke korraldamiseks ja ehituspakkumuse koostamiseks. Põhiprojekti staadiumi eesmärk on ehitushanke korraldamiseks kasutatava projektdokumentatsiooni koostamine. /.../ Põhiprojekti staadiumis määratletakse ehitise projektlahendus komplekselt. Projektlahenduse osad peavad olema

² Kolmandale isikule teadaolevalt on tegemist aadressil Sõle tn 63 asuva Põhja-Tallinna tervisekeskusega

sellise täpsusega, omavahel kooskõlas ja ühilduvad niivõrd, et kõiki lahendusi on võimalik koos teiste projektlahendustega ellu viia.“ (lk 18)

- c. „Tööprojektis /.../ detailiseeritakse eel- ja põhiprojektis kirjeldatud projektlahendust ning kvaliteedinõudeid täpsuseni, mis on kohane ehitustöö vahetuks tegemiseks ehitusplatsil. /.../ Tööprojekti detailiseeritud lähteandmeteks on ehituse töövõtja poolt valitud ehitustoodete ja seadmete margid ning mudelid. Ehituse töövõtja puudumisel (s.o juhus, kui põhiprojekti alusel ei toimunud ehitushanget) valib need projekteerija. /.../ Lahendusvariantide või ehitamise käigus täpsustamist vajavate nüansside jäämine tööprojekti on mõnel juhul asjakohane, näiteks renoveerimise-rekonstrueerimise puhul.“ (lk 18)

Standardis on skeem, mis selgitab erinevate staadiumite sisendeid ja väljundeid ning tellijapoolseid tegevusi (skeem on Kolmanda isiku vastuses).

Eelprojekti alusel on võimalik taotleda ehitusluba, põhiprojekti alusel juba korraldatakse ehitushange. Ainsaks sisendiks, mida tööprojekti koostamiseks on vaja, on ehitustoodete ja seadmete tooteinfo. Tööprojekti väljundina on täpsustatud konkreetset toodet, seadmed ja materjalid, kusjuures „tööprojekti staadiumis tehtavad täpsustused ei tohi muuta ehituse kulukalkulatsiooni kohast maksumust“ (lk 18). Piltlikult öeldes on tööprojekti puhul tegemist viimistlusega, kus on lõplikult täpsustatud ehitamiseks vajalikud detailid.

6.3. Vaidlustaja tõlgendusega muutub kvalifitseerimise tingimus sisuliselt mõttetuks, kuna tööprojekti tegemine ei näita midagi ettevõtja võimekuse kohta teha hankelepingu esemeks olevat eel- ega põhiprojekti.

Vaidlustaja tõlgendus saaks õige olla vaid siis, kui igas järgmises projekteerimise staadiumis projekteeritakse üle ka kõikide eelnevate staadiumite töö. Sellisel juhul saaks väita, et ainult tööprojekti tegemine kätkeb endas ka *minimaalselt põhiprojekti tegemise* kogemust. Nii aga ei ole: eelprojekt, põhiprojekt ja tööprojekt on üksteisest eraldiseisvad tööd ning tööprojekti staadiumis üksnes detailiseeritakse põhiprojekti, mitte ei muudeta ega tehta seda üle. Vaidlustajale kui valdkonna spetsialistile ei saanud jääda kvalifitseerimise tingimuse sisu ebaselgeks.

Kvalifitseerimise tingimuses kasutatud sõnastus *minimaalselt põhiprojekti mahus* ei tähenda seda, et sobivaks referentsiks on selline leping, kus on tehtud vaid tööprojekt. Tööprojekt võib olla tehtud, kuid sellele eelnevalt peab minimaalselt olema tehtud eel- ja põhiprojekt, mis on ka tegelikkuses hankelepingu esemeks.

6.4. Konkurentsi laiendava tõlgendamise põhimõtet ei saa kohaldada iga hinna eest, lükates kõrvale teised tõlgendamisargumendid, mis oma ülekaalukas kogumis räägivad ettevõtjale soodsama tõlgenduse vastu.³ Riigihanke alusdokumentide tõlgendamisel ei saa tugineda üksnes grammatilisele analüüsile, vaid arvestada tuleb ka hanke eesmärgi ja hankemenetluse olemusega. Arvestades tööprojekti olemust (põhiprojekti viimistlemine) ja hankelepingu eset (eel- ja põhiprojekti koostamine), ei saa kindlasti kvalifitseerimise tingimuse mõte olla, et üksnes tööprojekti tegemine kvalifitseerub *minimaalselt põhiprojekti mahus* projekteerimiseks.

³ VAKO 230-20/223677, p 23; VAKO 115-21/228896, p 27.

6.5. Hankija otsus tugineb vaid väitele, et Vaidlustaja ei ole projekteerinud Põhja-Tallinna tervisekeskust minimaalselt põhiprojekti mahus. Isegi kui otsuses esitatud põhjendus oleks ebaõige (mida see ei ole), tuleks vaidlustus ikkagi jätta rahuldamata. Nimelt ei ole Vaidlustaja tegelikkuses teinud peaprojekteerijana isegi Põhja-Tallinna tervisekeskuse tööprojekti ning Põhja-Tallinna tervisekeskus ei vasta kasutusotstarvete poolest kvalifitseerimise tingimusele.

Tähtsust ei oma, et Hankija nendele asjaoludele otsuses tähelepanu ei juhi. Vaidlustuspraktikast tuleneb, et Hankija otsus tuleb jätta menetlusökonoomia põhimõttest tulenevalt kehtetuks tunnistamata, kui vaidlustusmenetluses leiab tõendamist otsuse sisuline õigsus ning otsuse kehtetuks tunnistamise järgselt peaks hankija samasisulise otsuse vastu võtma.⁴

Kuigi ainult tööprojekti tegemisest ei piisa kvalifitseerimise tingimuse täitmiseks, ei nähtu kusagilt, et Vaidlustaja oleks peaprojekteerijana teinud isegi tööprojekti.

Ehitisregistrist ei nähtu, et Vaidlustaja oleks osalenud Põhja-Tallinna tervisekeskuse projekteerimisel üheski staadiumis peaprojekteerijana.

Vaidlustaja nime ei ole näha kasutusloa taotlemiseks esitatud dokumentides, projekteerijaks on märgitud Esplan OÜ (lisa 2).

Kasutusloa taotlemiseks esitatud objektikoosoleku kõige suurema järjenumbriga protokollis nr 43 on osalejate nimekirjas Esplan OÜ esindajad. Päevakorra punktis 2 on märgitud tellijaga kooskõlastatud alltöövõtjad, nimekirjas Vaidlustaja nime ei nähtu (lisa 3).

Tööprojekti joonisel „Vundamendi plaan“ ei ole kusagil näha Vaidlustaja nime (lisa 4).

Arhitektuurse põhiprojekti muudatusprojekt on allkirjastatud koostaja poolt 08.11.2021. Samal kuupäeval on allkirjastatud ka kogu kasutusloa aluseks olev dokumentatsioon, mille tõttu ei saa väita, et tööprojekt on hiljem koostatud (lisa 5).

Kolmas isik kahtlustab, et Vaidlustaja hankepassis esitatud kinnitus, nagu ta oleks osalenud Põhja-Tallinna tervisekeskuse projekteerimisel üheski staadiumis peaprojekteerijana, on ebaõige. Kvalifitseerimise tingimust saab täita vaid siis, kui projekteeritud on ehitist üldpinna suurusega vähemalt 3000 m². Kui Vaidlustaja on teinud tööprojekti mingi väiksema ehitise osa kohta – isegi kui ainult tööprojekti tegemine saaks olla piisav –, ei saa seda lugeda kvalifitseerimise tingimust täitvaks referentsiks.

Kvalifitseerimise tingimuse järgi peab ehitis olema aktiivravihaigla, taastusravihaigla või hooldusravihaigla hoone või hoonekompleks või majandus- ja taristuministri 02.06.2015 määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisas koodiga 12641 ja 12644 nimetatud ehitis. Põhja-Tallinna tervisekeskus sellele tingimusele ei vasta. Kasutusloa sai Põhja-Tallinna tervisekeskus vaid kasutusotstarbele koodiga 12649 (muu tervishoiuhoone). Hiljem, vastavalt tegelikule kasutamise otstarbele, täpsustati kasutusotstarbeid ja lisati kood 12644 (ambulatoorse arstiabi osutamise hoone) (lisa 6). Tänase seisuga vastab hoone vaid pooleldi kvalifitseerimise tingimusele, kuna hoone ei ole kasutusotstarbe koodidega 12641 (haigla) ja 12644 (ambulatoorse arstiabi osutamise hoone).

⁴ RKHKo 3-3-1-25-02, p 24; VAKO 201-21/240881, p 14; VAKO 204-23/266677, p 9.

6.6. Kolmas isik esitas täiendavad seisukohad.

6.6.1. Mitte kusagilt ei nähtu, et osaühing VANALINNA EHITUS oleks peaprojekteerijana projekteerinud Põhja-Tallinna tervisekeskuse tööprojekti, veel vähem eel- ega põhiprojekti.

Kolmas isik esitas vastuses vaidlustusele Põhja-Tallinna tervisekeskuse ehitise ülevaatuse akti.⁵ Aktis on projekteerijaks märgitud Esplan OÜ. Osaühing VANALINNA EHITUS on ainult ehituse peatöövõtja rollis.

Osaühing VANALINNA EHITUS ei saanudki olla Põhja-Tallinna tervisekeskuse lepingu täitmisel peaprojekteerija rollis, kuna neil ei olnud vastavat majandustegevuse registreeringut. Osaühing VANALINNA EHITUS omab tegevusalal „Projekteerimine“ luba alles alates 10.11.2023 ning vaid konstruktsioonide osas.

6.6.2. Nõutud kogemusele vastavat hankelepingu osa peaks täitma osaühing VANALINNA EHITUS. Osaühing VANALINNA EHITUS peaks osalema hankelepingu täitmisel nii, et ta projekteerib hankelepingu esemeks olevat psühhiaatriakorpust peaprojekteerijana. Osaühing VANALINNA EHITUS ei saa sellisel viisil hankelepingu täitmisel osaleda, kuna ta on tegevusalal „Projekteerimine“ registreeritud ainult konstruktsioonide osas, aga lepingu täitmiseks peaprojekteerijana peaks ettevõtja olema vähemalt registreeritud ka arhitektuuri osas.

Lisaks puudub osaühingu VANALINNA EHITUS projekteerimise registreeringu hoidjaks oleval isikul vastavalt registris esitatud kutsetunnistusele kompetents projekteerimise juhtimise osas, mis on vajalik selleks, et teostada projekteerimistööd peaprojekteerijana.

Riigihankes pidi esitama vormi 5 ehk allhanke kasutamise kinnituse, kus pidi mh kirjeldama allhanke iseloomu. Kolmas isik palub kontrollida, kas osaühing VANALINNA EHITUS on märgitud projekteerima hankelepingu esemeks olevat psühhiaatriakorpust peaprojekteerijana.

6.6.3. Vaidlustaja tugineb lakooniliselt üksnes grammatilisele analüüsile (sõnale *minimaalselt*) ning teeb sellest ebaõigeid järeldusi. Arvestades, et hankelepingu esemeks on eel- ja põhiprojekti projekteerimine, on täiesti ebalooiline, et üksnes tööprojekti projekteerimine, mis kätkeb olemuselt vaid varasema töö detailiseerimist, kvalifitseerub *minimaalselt põhiprojekti mahus* projekteerimiseks.

Ka grammatiline analüüs ei toeta Vaidlustaja tõlgendust. Vaidlustaja on grammatilisel analüüsil suuresti jätnud tähelepanuta tingimuses sõna *mahus*. Pakkuja kogemus ei hõlma *minimaalselt põhiprojekti mahtu*, kui ta ei ole põhiprojekti üldsegi projekteerinud. Nii oleks vaid siis, kui igas järgmises projekteerimise staadiumis projekteeritakse üle ka kõikide eelnevate staadiumite töö.

6.6.4. Tingimuse järgi peab referentslepingu esemeks olema vähemalt 3000 m² üldpinnaga kasutusotstarbe koodiga 12641 või 12644 ehitis. Nendest kahest kasutusotstarbest on Põhja-Tallinna tervisekeskusel vaid kood 12644, kuid sellele koodile ei vasta vähemalt 3000 m² üldpind.

⁵ Kolmanda isiku 05.03.2024 vastus vaidlustusele, lisa 2.

Kolmas isik esitas vastuses vaidlustusele kasutusotstarvete kaaskirja, millega muudeti Põhja-Tallinna tervisekeskuse kasutusotstarbeid vastavalt tegelikule kasutusele.⁶ Dokumendist on näha, et kasutusotstarbele koodiga 12644 vastab 967,3 m², so kolm korda väiksem maht, kui kvalifitseerimise tingimuses nõutud.

Ka ehitisregistri andmed kinnitavad, et Põhja-Tallinna tervisekeskus vastab kasutusotstarbele koodiga 12644 vaid 967,3 m² mahus.⁷

6.6.5. Kokkuvõttes on neli eraldiseisvat põhjust, miks Hankija otsus on õige:

- a. alltöövõtja, kellele Vaidlustaja tugineb, ei olnud Põhja-Tallinna tervisekeskuse projektis peaprojekteerija rollis, vaid ainult ehituse peatöövõtja rollis;
- b. alltöövõtja, kellele Vaidlustaja tugineb, ei täida hankelepingu selles osas, milles tema kogemusele tuginetakse;
- c. ainult tööprojekti projekteerimisest ei piisa nõude *minimaalselt põhiprojekti mahus* täitmiseks;
- d. Põhja-Tallinna tervisekeskus ei vasta kasutusotstarvete poolest tingimuses nõutud mahule.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise otsus

Hankija on põhjendanud Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmist oma 19.02.2024 otsuses (edaspidi Otsus) järgmiselt: „*Pakkuja peab olema täitnud kaks projekteerimistööde lepingut peaprojekteerijana minimaalselt põhiprojekti mahus. Leping Sõle Tervisekeskus on täidetud tööprojekti mahus ja ei vasta nõuetele.*“

Vaidlustuskomisjon leiab, et Otsuse põhjendus võiks olla põhjalikum, kui Otsusest tuleneb selgelt, et:

- Vaidlustaja on oma kvalifikatsiooni vastavust soovinud tõendada Sõle Tervisekeskuse (Sõle 63 asuva Põhja-Tallinna tervisekeskuse) lepinguga (edaspidi Leping);
- kuna nõutud on peaprojekteerijana minimaalset põhiprojekti tegemist, siis Lepingu alusel tehtud tööprojekt ei vasta nõutule.

Selliselt on mõistnud Otsuse põhjendusi ka Vaidlustaja. Vaidlustaja on aru saanud ka sellest, millisele konkreetsele kvalifitseerimise tingimusele ta Hankija arvetes ei vasta.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et põhjalikumate põhjenduste puudumine ei anna alust tunnistada Otsust kehtetuks, sest Otsus on kontrollitav.

7.1. „Hankepass täiendavate selgitustega“ sisaldab järgmist pakkuja kvalifitseerimise tingimust (edaspidi Tingimus):

„*Tingimuse selgitus:*

Pakkuja peab olema hanketeate riiklikus riigihangete registris avaldamise kuupäevale eelneva kolme aasta jooksul täitnud projekteerimistööde lepingute ja hea tava kohaselt. Pakkumuse esitamisega annab Pakkuja Hankijale õiguse riigihangete registris avaldamise

⁶ Kolmanda isiku 05.03.2024 vastus vaidlustusele, lisa 6.

⁷ Veebis: <https://livekluster.ehr.ee/ui/ehr/v1/building/121299534>.

kuupäevale eelneva kolme aasta jooksul Pakkuja poolt sõlmitud mistahes projekteerimistööde lepingute täitmise kontrolliks (hankijale vastavasisuliste päringute esitamiseks).

Pakkuja peab olema hanketeate riiklikus riigihangete registris avaldamise kuupäevale eelneva 36 kuu jooksul täitnud nõuetekohaselt vähemalt kaks lepingut, lepingu esemeks peab olema vähemalt 3000 m² üldpinnaga aktiivravihaigla, taastusravihaigla või hooldusravihaigla hoone või hoonekompleksi või Majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisas koodiga 12641 ja 12644 nimetatud ehitise projekteerimine peaprojekteerijana minimaalselt põhiprojekti mahus.

Tingimuse kirjeldus:

Minimaalne teostatud tööde arv: 2

Kirjeldus:

Pakkuja lisab pakkumusele Vormi 4 kohane lepingute loetelu ja tellija kinnitused. Loetelus peavad olema esitatud hoone asukoht, parameetrid (netopind, jms), projekteerimistööde aeg ja maksumus, samuti hoone projekti tellijate kontaktandmed.“

Riigihangete registrist nähtub, et just Vaidlustaja on 20.12.2023 pöördunud Hankija poole, palunud kaaluda referents projektide osas kvalifitseerimise tingimuse laiendamist konkurentsi suurendamiseks ja teinud ettepaneku laiendada kvalifitseerimiseks vaadeldavat perioodi 60 kuuni ja lisada referents projektiks 11310 kasutamise otstarve kood..

27.12.2023 on Hankija vastanud, et *ei pea võimalikuks referentsobjektidele esitatud nõuete muutmist.*

Vaidlustuskomisjon leiab, et Tingimus ei ole ebaselge, et selle sisu tuleks eriliselt tõlgendada ning anda sellele tähendus, mis võimaldaks riigihankes osaleda võimalikult paljudel pakkujatel. Isegi siis, kui Tingimus oleks ebaselge ei nõustu vaidlustuskomisjon Vaidlustajaga, et igasugust ebaselgust riigihanke alusdokumentides tuleb automaatselt tõlgendada pakkuja(te) kasuks. Viisil, mis võimaldab võimalikult suurel hulgal isikutel riigihankes osaleda, tuleb riigihanke alusdokumentide ebaselget või vastuolulist tingimust sisustada üksnes juhul, kui tingimuse tegelikku sisu ei ole võimalik harilikke tõlgendamisvõtteid kasutades välja selgitada. Antud juhul on see võimalik.

7.1.1. Tingimuse kohaselt peab pakkuja olema nõuetekohaselt täitnud vähemalt kaks projekteerimise lepingut, mis vastavad järgmistele nõuetele:

- 1) vähemalt 3000m² üldpinnaga aktiivravihaigla, taastusravihaigla või hooldusravihaigla hoone või hoonekompleksi või Majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisas koodiga 12641 ja 12644 nimetatud ehitised;
- 2) pakkuja pidi neid lepinguid täitma peaprojekteerijana;
- 3) projekteerimine pidi nende lepingute alusel olema tehtud minimaalselt põhiprojekti mahus.

Lähtudes Otsusest on vaidlus eelkõige selles, mida tähendavad Tingimuses sõnad *minimaalselt põhiprojekti mahus.*

7.1.2. Sõnaveebi⁸ järgi tähendab *minimaalselt*:

- vähimal võimalikul määral;
- väga vähe;
- vähemalt.

Majandus- ja taristuministri 17.07.2015 määruse nr 97 „Nõuded ehitusprojektile“ § 5 lg 1 kohaselt on ehitusprojekti staadiumiteks eelprojekt, põhiprojekt ja tööprojekt.

Kolmas isik on oma vastuses selgitanud ehitusprojekti erinevate staadiumite sisu ja viidanud vastavale standardile. Vaidlustuskomisjon nõustub Kolmanda isiku järeldusega, et *tööprojekti tegemine on olemuselt vaid põhiprojekti detailiseerimine – selles antakse ehitamiseks täpsemad mõõdud, valitakse seadmed ja seadmete asukohad jmt. Tööprojekt on suures osas tehniku töö ega nõua olulist inseneri ega arhitekti panust.*

Seega lähtudes ehitusprojekti staadiumitest tähendab *minimaalselt põhiprojekti mahus* seda, et tehtud peab olema vähemalt põhiprojekt. Selline lähenemine on kooskõlas ka selle riigihanke tulemusena sõlmitava hankelepingu esemega. Riigihangete registris toodud hanke üldandmete järgi on hanke esemeks *ehituse projektdokumentatsiooni koostamine SA Ida-Viru Keskhaigla psühhiaatriakorpuse (sh EMO laiendus) ehitamiseks (s.h eskiis-, eel- ja põhitööprojekti staadiumite koostamine) ja ehitustööde perioodil autorijärelevalve läbiviimine ja muude HAD-s kirjeldatud teenuste osutamine*. Ettevõtjal, kes on teinud ainult tööprojekti, puudub kogemus teha tööprojektile eelnevaid projekte, sh põhiprojekti.

7.2. Tingimuse täitmise tõendamiseks on Vaidlustaja koos pakkumusega (vorm 4 – Kinnitused) esitanud andmed kahe lepingu kohta. Vaidlus on neist ühe vastavuses Tingimusele - Aktsiaseltsile Lääne-Tallinna Keskhaigla 2020-2021 Sõle Tervisekeskuse (Sõle 63 asuva Põhja-Tallinna tervisekeskus, Vaidlustaja alltöövõtja osaühing VANALINNA EHITUS).

Koos pakkumusega on Vaidlustaja esitanud ka Aktsiaseltsi Lääne-Tallinna Keskhaigla 23.08.2023 kinnituse, et *Vanalinna Ehitus OÜ (10727861) on nõuetekohaselt täitnud meie vahel sõlmitud ehitustööde lepingu, mille sisuks oli peatöövõtu korras rajada aadressile Sõle tn 63, Tallinn Põhja-Tallinna tervisekeskus (ehitisregistri kood 121299534 kasutuskood 12640, B-energiamärgise klass). Lepingu alusel tehtud ehitustöödega hõlmatud ehitise suletud netopindala on 5464,6 m². Lepingu maksumus oli 5 693 100, 87 € km-ta. Tööd teostati perioodil 02.07.2020-13.12.2021.*

Hoone ehituse mahus teostati muuhulgas järgmised ehitus- ja projekteerimistööd:

- *tööprojekti projekteerimine; [---]*

05.02.2024 on Hankija pöördunud Vaidlustaja poole mh järgmiselt:

„[---]“

2. Lisaks olete esitanud, tuginedes alltöövõtja Vanalinna Ehitus OÜ-le, referentsobjektiks Sõle Tervisekeskuse projekteerimistööd (TP) aadressil Sõle tn 63, Tallinn. Suletud netopind: 5464,6 m², Kasutamise otstarve kood: 12644. Periood: 02.07.2020 - 13.12.2021. Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla haldusjuhi A.K. kinnituskirjast ei selgu, kas teostatud

⁸ <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/minimaalselt/1>

projekteerimistööd vastavad hankes esitatud tingimustele - kinnituskirjas kasutatud väljend „tööprojekti projekteerimine“ ei ole kindlasti piisav, et tõendada referentsi vastavust hankes esitatud tingimustele. Esitatud tõendusmaterjalidele tuginedes puudub Hankijal veendumus, et esitatud referents vastab hankes esitatud tingimustele. Eeltoodust lähtuvalt palume esitada täiendavad tõendusmaterjalid, et kinnitada esitatud referents on teostatud peaprojekteerijana minimaalselt põhiprojekti mahus.“

08.02.2024 vastas Vaidlustaja Hankijale järgmiselt:

„Juhime tähelepanu, et hankija saab nõuda pakkujalt vaid nende dokumentide esitamist, mille kohta on hankija selgelt kehtestanud vastava nõude hankes alusdokumentides. Hankija poolt viidatud tingimuse järgi (hankepassi alaosa C: tehniline ja kutsealane suutlikkus) pidi pakkuja esitama koos pakkumusega Vormi 4 kohase lepingute loetelu ja tellija kinnitused. Pakkuja on esitanud kõik kvalifitseerimistingimuse täitmiseks nõutud dokumendid, st nõuetekohase lepingute loetelu vormil 4 ning tellija kinnitused.

Hankija poolt viidatud kinnituskirjas on tellija esindaja märkinud, et Vanalinna Ehitus OÜ (10727861) on nõuetekohaselt täitnud sõlmitud ehitustööde lepingu, mille sisuks oli peatöövõtu korras rajada aadressile Sõle tn 63, Tallinn Põhja-Tallinna tervisekeskus ning hoone ehitus- ja projekteerimistööde mahus oli ka tööprojekti projekteerimine.

Tööprojekt on põhiprojektist veelgi täpsem ehitusprojekti staadium. Tööprojekti eesmärgiks on esitada ehitise arhitektuurilahenduste ja insener-tehniliste lahenduste ning kvaliteedi kirjeldus täpsusega, mis võimaldab nõuetekohaselt ehitada (majandus- ja taristuministri määrus „Nõuded ehitusprojektile“ § 10 lg 1). Vanalinna Ehituse poolt projekteeritud ehitise (Sõle tervisekeskus) on valmis ehitatud ning ehitisregistri andmetel on sellele väljastatud ka kasutusluba, mis tõendab, et ehitise on projekteeritud ja ehitatud nõuetekohaselt. Olukorras, kus koostatud tööprojekti järgi on ehitise nõuetekohaselt valmis ehitatud ning tellija kinnitab ehituslepingu nõuetekohast täitmist, puudub alus arvata, et peatöövõtja poolt koostatud tööprojekt ei ole koostatud vastavalt tellijaga sõlmitud lepingule.

Nagu on viidatud ka kvalifitseerimistingimuses, võib hankija pöörduda pakkuja poolt märgitud tellija kontaktisiku poole, et veenduda kvalifitseerimistingimuse täitmises. Kui hankijal jääb sellegipoolest kahtlus, kas pakkuja alltöövõtja vastab kvalifitseerimistingimusele, palume hankijal täpsustada, milliseid tõendeid peaks pakkuja täiendavalt esitama.“

Hankija pole uut selgitustaotlust Vaidlustajale esitanud.

7.3. Riigihanke „Tervisekeskuse ehitamine“ (viitenumber 218732) tulemusena sõlmis Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla hankes lepingu (Leping) ühispakkujatega Osahing Mapri Ehitus ja osahing VANALINNA EHITUS.

Vastates 19.03.2024 vaidlustuskomisjoni päringule, milles sooviti teada seda, kes tööprojekti tegelikult tegi, vastas Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla, et riigihange viitenumber 218732 mahus vastutasid ühispakkujad (OÜ Mapri Ehitus ja OÜ Vanalinna Ehitus) hankes lepingu täitmise eest solidaarselt sh teostati solidaarselt nii ehitustööd kui ka tööprojekt ja teostusjoonised. See seisukoht on aga vastuolus Euroopa Kohtu 04.05.2017 otsusega kohtuasjas C-387/14, kus kohus on leidnud, et vaatamata solidaarsele vastutusele tuleb ühispakkujate kogemusele tuginemisel kindlaks teha tegelik panus hankes lepingu täitmises. Ainuüksi osalemine ühispakkujana ei anna kogemust, millega hiljem oma kvalifikatsiooni teistes riigihankemenetlustes osalemiseks tõendada.

Seega ei õnnestunud vaidlustusmenetluses kindlaks teha seda, kes Lepingu alusel tööprojekti tegelikult koostas, kas osaühingul VANALINNA EHITUS on Tingimuses nõutav kogemus olemas või mitte.

Vaidlust pole aga selles, et Lepingu alusel tehti tööprojekt (põhiprojekti oli teinud Esplan OÜ, töö nr 1915 „LTKH PõhjaTallinna tervisekeskuse projekteerimine“). Kuna tehti tööprojekt, aga mitte põhiprojekt, siis Leping ei vasta Tingimusele ja Hankija on õigesti tuvastanud Vaidlustaja mittevastavuse Tingimusele.

7.4. Hankija on tuginenud Otsuses üksnes sellele, et Leping ei vasta Tingimuses nõutule - *peaprojekteerija minimaalselt põhiprojekti mahus*. Kuid vaidlustuskomisjon peab vajalikuks märkida ka järgmist.

7.4.1. Kui pakkuja tugineb kvalifitseerimise tingimusele vastavuse tõendamisel teise isiku kogemusele, peab see teine isik RHS § 103 lg 2 kohaselt täitma vastavat hankepingut (või selle osa) isiklikult. Kui see nii ei oleks, siis muutuks pakkuja kvalifikatsiooni kontrollimine sisutühjaks, sest kvalifikatsiooni kontrollimise eesmärgiks on tuvastada pakkuja suutlikkus sõlmitavat hankepingut nõuetekohaselt täita.

Seega - kui Leping vastaks Tingimusele, peaks osaühing VANALINNA EHITUS täitma sõlmitavad hankepingut osaliselt isiklikult - kuna Tingimuses on nõutud eelnevat projekteerimise kogemust kahe lepingu täitmisel, siis osaühing VANALINNA EHITUS isiklikult täitmise osa oleks umbes 40% (arvestades ka teiste alltöövõtjate mahtusid).

Vaidlustaja pakkumuses on osaühing VANALINNA EHITUS märgitud alltöövõtjana: allhanke maht 5%, allhanke kirjeldus - *Tugineme referentsi osas* (VORM 5 - Allhanke kasutamise kinnitus).

Asjaolu, et alltöövõtja, kelle kogemusele Vaidlustaja Tingimusele vastavuse tõendamisel tugineb, osaleb hankepingu täitmisel 5% ulatuses hankepingu mahust, tähendab vastuolu RHS § 103 lg 2 nõudele.

7.4.2. RHS § 103 lg 6 kohaselt *hankija nõuab pakkujalt või taotlejalt selle ettevõtja asendamist, kelle vahenditele vastavalt käesolevale paragrahvile tuginetakse ja kellel esineb käesoleva seaduse § 95 lõikes 1 sätestatud kõrvaldamise alus või kes ei vasta asjakohasele kvalifitseerimise tingimusele, andes selleks vähemalt viie tööpäeva pikkuse tähtaja. Hankija võib sama tähtaja jooksul nõuda pakkujalt või taotlejalt selle ettevõtja asendamist, kellel esineb käesoleva seaduse § 95 lõikes 4 sätestatud kõrvaldamise alus. Kui pakkuja või taotleja hankija nõudel ettevõtjat ei asenda, jätab hankija pakkuja või taotleja kvalifitseerimata, kui pakkuja või taotleja ei täida esitatud kvalifitseerimise tingimusi iseseisvalt.*

Selles redaktsioonis kehtib RHS § 103 lg 6 alates 01.06.2022. Riigihangete seaduse eelnõu seletuskirja⁹ järgi täiendatakse § 103 lõike 6 esimest lauset lauseosaga, mille kohaselt tuleb nõuda selle isiku asendamist, kelle näitajatele pakkuja soovib tugineda ka juhul, kui isik ei täida asjaomast kvalifitseerimise tingimust. Selline asendamise nõue tuleneb direktiivi 2014/24/EL art 63 lg 1 teisest taandest. Ühtlasi muudetakse lõike 6 esimest ja teist lauset, kuivõrd õiguskeeleliselt on korrektne kasutada mitmuse asemel ainsust.

⁹ [file:///C:/Users/ulvi.reimets/Downloads/Seletuskiri%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/ulvi.reimets/Downloads/Seletuskiri%20(5).pdf)

Hankija pole RHS § 103 lg-st 6 lähtunud ega andnud Vaidlustajale tähtaega osaühingu VANALINNA EHITUS asendamiseks. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et isegi kui Hankija oleks andnud Vaidlustajale võimaluse osaühingu VANALINNA EHITUS asendamiseks, oleks tulnud Vaidlustaja siiski jätta kvalifitseerimata.

Kui Vaidlustaja asendaks osaühingu VANALINNA EHITUS ettevõtjaga, kellel on Tingimuses nõutav kogemus, ei saa Vaidlustaja aga muuta pakkumuses esitatud VORM 5 - Allhanke kasutamise kinnitus. Vaidlustaja oli selles vormis andnud teada, et alltöövõtja, kelle Lepingule Vaidlustaja Tingimusele vastavuse tõendamiseks tugineb, täidab sõlmitavat hankelepingat 5% ulatuses. RHS § 103 lg-le 2 vastamiseks tuleks asendamisel seda mahtu muuta. Selle 5% muutmine oleks aga pakkumuse lubamatu muutmine. RHS § 103 lg-st 6 tulenev ettevõtja asendamine tähendab üksnes seda, et asendajal on kvalifitseerimiseks nõutav kogemus. RHS ei näe ette, et RHS § 103 lg-st 6 tuleneva asendamisega võiks kaasneda ka vastavad muudatused pakkumuses. Seega – isegi kui Vaidlustaja saaks võimaluse osaühingu VANALINNA EHITUS asendamiseks, poleks täidetud RHS § 103 lg 2 ja Vaidlustaja tuleks ikka jätta kvalifitseerimata.

7.5. Eelpooltoodu alusel jääb vaidlustus Otsuse kehtetuks tunnistamiseks rahuldamata.

8. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus

Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus on vaidlustatud põhjusel, et Vaidlustaja on õigusvastaselt jäetud kvalifitseerimata. Kuna vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Otsus on õige, puudub alus ka Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks.

9. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

9.1. Hankija taotleb esitatud menetluskulude nimekirja järgi vaidlustusmenetluses kantud lepingulise esindaja kulude väljamõistmist kogusummas 1950 eurot (käibemaksuta) 13 tunni õigusabi osutamise eest tunnitasu määraga 150 eurot (käibemaksuta). Vaidlustuskomisjon ei pea kogu seda kulu vajalikuks ja põhjendatuks, sest täiendavate seisukohtade esitamine pole ette nähtud selleks, et korrata juba varem esitatut. Vaidlustuskomisjon peab vajalikuks ja põhjendatuks Hankija esindaja kulusid 9 tunni õigusabi osutamise eest tunnihinnaga 150 eurot (käibemaksuta) ja Vaidlustajalt kuulub välja mõistmisele 1350 eurot (käibemaksuta).

9.2. Kolmas isik on esitanud kaks taotlust lepinguliste esindajate kulude väljamõistmiseks:

- 1) 2995 (käibemaksuta), 14,3 tunni õigusabi osutamise eest keskmise tunnihinnaga 209,44 eurot (käibemaksuta);
- 2) 2608,50 (käibemaksuta), 12,3 tunni õigusabi osutamise eest keskmise tunnihinnaga 212,07 eurot (käibemaksuta).

Sisuline vaidlus on üksnes selles, kas Hankija on õigesti kindlaks teinud Vaidlustaja mittevastavuse ühele kvalifitseerimise tingimusele. Vaidlustuskomisjon leiab, et vaidlustusasi pole keskmisest keerukam, on harilikust vähem mahukas, mistõttu Kolmanda isiku lepinguliste esindajate kulud on põhjendamatult suured.

Vaidlustuskomisjon peab vajalikuks ja põhjendatuks Kolmanda isiku lepinguliste esindajate kulusid 8 tunni õigusabi osutamise eest summas 1675,52 eurot (käibemaksuta) ja 5 tunni õigusabi osutamise eest summas 1060,35 eurot (käibemaksuta). Seega tuleb Vaidlustajalt Kolmanda isiku kasuks välja mõista 2735,87 eurot (käibemaksuta).

9.3. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ulvi Reimets